O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETINING JIZZAX FILIALI

ZAMONAVIY INNOVATSION TADQIQOTLARNING DOLZARB MUAMMOLARI VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: YECHIMLAR VA ISTIQBOLLAR

mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami

(2024-yil 17-18-may)

(1-qism)

JIZZAX-2024

“Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar” mavzusidagi Respublika ilmiy-texnik anjuman materiallari to‘plami – Jizzax: O‘zMU Jizzax filiali, 2024-yil 17-18-may. 410-bet.

Respublika miqyosidagi ilmiy-texnik anjuman materiallarida zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari sohasidagi innovatsion tadqiqotlar aks etgan.

Globallashuv sharoitida davlatimizni yanada barqaror va jadal sur’atlar bilan rivojlantirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan islohotlar samarasini yaxshilash sohasidagi ilmiy-tadqiqot ishlariga alohida e’tibor qaratilgan. Zero iqtisodiyotning, ijtimoiy sohalarni qamrab olgan modernizatsiya jarayonlari, hayotning barcha sohalarini liberallashtirishni talab qilmoqda.

Ushbu ilmiy ma’ruza tezislari to‘plamida mamlakatimiz va xorijlik turli yo‘nalishlarda faoliyat olib borayotgan mutaxassislar, olimlar, professor-o‘qituvchilar, ilmiy tadqiqot institutlari va markazlarining ilmiy xodimlari, tadqiqotchilari, magistr va talabalarning ilmiy-tadqiqot ishlari natijalari mujassamlashgan.

Mas’ul muharrirlar: DSc.prof. Turakulov O.X., PhD. O‘ralov A.I.

Tahrir hay’ati a’zolari: p.f.d.(DSc), prof. Turakulov O.X., b.f.f.d. (PhD) O‘ralov A.I., t.f.f.d.(PhD), dotsent Abdumalikov A.A., t.f.n., dots. Baboyev A.M., t.f.f.d.(PhD), dots. Abduraxmanov R.A., p.f.f.d.(PhD) Eshankulov B.S., p.f.n., dots. Alimov N.N., p.f.f.d.(PhD), dotsent Alibayev S.X., p.f.f.d. (PhD) Halimov O‘.H., p.f.f.d.(PhD), dotsent Karshiyev A.A., f.f.f.d.(PhD), dotsent Sindorov L.K., t.f.f.d.(PhD), dotsent Nasirov B.U., b.f.f.d. (PhD), dotsent Mustafaqulov M.A., f.f.f.d. (PhD) Alibekov D.A.., f-m.f.f.d. (PhD) Sharipov X.F., ps.f.f.d.(PhD) Norbekova B.Sh., i.f.n., dots. Tsoy M.P., Qayumov O.A., Jo‘rayev M.M.

Mazkur to‘plamga kiritilgan ma’ruza tezislarining mazmuni, undagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to‘g‘riligi hamda tanqidiy fikr-mulohazalar, keltirilgan takliflarga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Махкамов, Ш. (2023). Теоретические основы базы данных (мб) и системы управления базами данных (мббт). Информатика и инженерные технологии, 1(1), 90-94.
2. Аликулов, С. Т., & Махкамов, Ш.С. (2018). Дидактическая компетентность педагога. In Развитие интеллектуально-творческого потенциала молодежи: из прошлого в современность (pp. 150-152).
3. Toxir, A., & Lobar, A. (2023). Mobil ilovalar orqali yosh bolalarda uchraydigan nutq buzilishlarini bartaraf etish. In Uz-Conferences (Vol. 1, No. 1, pp. 906-911).
4. Toxir Turg'un o'gli, A. (2023). o‘rinlarni almashtirish usullari. In Uz-Conferences (Vol. 1, No. 1, pp. 133-138).
5. Norqo’ziyev , Q. (2023). Mobil robotlar uchun yo’lni rejalashtirish algoritmi. Research and Implementation. извлечено от https://fer-teach.uz/index.php/rai/article/view/746
6. Тоджиев, А., & Норкузиев, К. (2023). The role of artificial intelligence technology in individualized teaching . Информатика и инженерные технологии, 1(2), 153–156. извлечено от https://inlibrary.uz/index.php/computer-engineering/article/view/25014
7. Абдумаликов А. А. и др. Модель и алгоритмы процесса устройств контроля и мониторинга управления энергоснабжением //Journal of innovations in scientific and educational research. – 2023. – Т. 6. – №. 2. – С. 120-129.

KRIPTOVALYUTALAR-RAQAMLI PUL: AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI

Mansurov Shahzod Alqar o‘g‘li
O‘zbekiston Milliy universiteti Jizzax filiali
shax0127@gmail.com

Annotatsiya. Innovatsion texnologiyalar va innovatsiyalar zamonaviy inson hayotini tezda o'zgartiradi va ijtimoiy hayotning barcha sohalariga tuzatishlar kiritadi. O'zgarishlar pul mablag'lariga ham ta'sir ko'rsatdi.Oddiy puldan ko'ra innovatsionroq bo'lgan yangi moliyaviy to'lov vositasi-raqamli valyuta-kripto valyutasi paydo bo'ldi.Ushbu maqola cryptocurrency tushunchasini belgilaydi. Fiat pul bilan solishtirganda kriptovalyutalarning asosiy afzalliklari va kamchiliklari ta'kidlangan. Rossiyada va boshqa mamlakatlarda to'lov vositalari sifatida kriptovalyutalardan foydalanish ma'lumotlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: pul, valyuta, cryptocurrency, kriptografiya, tranzit, Fiat pul, blockchain, konchilik, qonun.

Pul milliy iqtisodiyotlarning moliyaviy munosabatlari, shuningdek xalqaro valyuta munosabatlarining paydo bo'lishining asosidir. Jahon pullari vazifasini bajarish uchun ishlatiladigan pullar valyuta sifatida qaraladi. Valyuta milliy bo'lishi mumkin,

ya'ni ma'lum bir davlatda qonuniy to'lov vositasi sifatida rasman tan olingan va chet el valyutasi, ya'ni dunyoning boshqa mamlakatlarida qonuniy to'lov vositasi sifatida ishlatilishi mumkin. Valyuta-bu tovarlar, ishlar, xizmatlar qiymatini o'lchash, shuningdek, umumiy qabul qilingan to'lov va hisob-kitob vositasi sifatida ishlatiladigan bir mamlakat yoki bir nechta mamlakatlarning pul birligi. "Valyuta" atamasi xalqaro moliyaviy munosabatlarda faqat 20-asrning ikkinchi yarmida qo'llanila boshlandi [1]. Uning rivojlanish tarixi davomida pul ta'minoti oltin, shiorlar, maxsus qarz olish huquqlari (SDR) va boshqa aktivlar bilan ta'minlangan Real qiymat ko'rsatkichlariga asoslangan. Bundan tashqari, pul mavjud bo'lgan shakl bozor ehtiyojlariga moslashadi. Hozirgi vaqtda valyutaning yangi shakli-kripto valyutasi tobora keng tarqalmoqda. Uning hikoyasi 1983 yilda boshlangan. Elektron pullardan foydalanish g'oyasining kashfiyotchilari haqli ravishda Stefan Brands va Devid Chaum deb nomlanishi mumkin. [2].

Kripto valyutasi XXI asr boshidan beri mavjud bo'lgan raqamli valyutaning turlaridan biridir. 2008 yilda IT - mutaxassislar guruhi yangi raqamli pul birligini yaratish haqida o'ylashdi. Satoshi Nakamato kriptografiya asosida pul birliklarini yaratish kontseptsiyasini bayon qildi. U kripto valyutasining ajdodi hisoblanadi. Shunisi e'tiborga loyiqki, bu odamni hech kim ko'rmagan. Uni topishga bo'lgan barcha urinishlar muvaffaqiyatsiz tugadi. Bu manfaatdor jamoada Satoshi Nakamoto bir guruh dasturchilar tomonidan olingan taxallus degan fikrni keltirib chiqardi.

"Kripto valyutasi" tushunchasi 2011 yilda Forbes jurnalida chop etilgan Bitcoin tizimi "Cryptocurrency" (kriptografik valyuta) haqidagi maqola chop etilgandan so'ng paydo bo'ldi. [2]. Hozirgi vaqtda kripto valyutasi hisob-kitoblar va tranzaktsiyalar holati to'g'risidagi ma'lumotlarni markazlashtirilmagan saqlashga va ma'lumotlar bazasini ta'minlash uchun kriptografik algoritmlardan foydalanishga asoslangan hisob-kitob tizimini anglatadi. Kripto valyutasi-bu noyob kriptografik kod bo'lgan virtual (elektron) markazlashtirilmagan pul birliklari. Kriptografik kod-bu bloklar (hujayralar) ketma-ketligi bilan ifodalangan blokcheyn. Har bir katak tranzaktsiyalar to'g'risidagi ma'lumotlarni saqlaydi, ya'ni.ma'lum bir tanga bilan cryptocurrency tarmog'ida amalga oshirilgan bitimlar. Blok bitta valyuta to'g'risidagi ma'lumotlarni saqlaydi va blokcheyn barcha tangalar to'g'risidagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi, chunki bu bloklar to'plamidir. Noyob kriptografik kod faqat virtual mavjud, ya'ni. kripto valyutasi hech qanday moddiy analogga ega emas.

Markazsizlashtirish barcha ma'lumotlar tarmoqning barcha ishtirokchilarida saqlanishi va doimiy ravishda sinxronlashtirilishi bilan ta'minlanadi. Markazsizlashtirishning aniq afzalliklari shundaki, buzilgan bo'lishi mumkin bo'lgan markaz yo'q, bu esa foydalanuvchilar va tranzaktsiyalar to'g'risidagi ma'lumotlarning sizib chiqishiga yoki buzilishiga olib kelishi mumkin. Tizimdagi har bir hisob - kitob assimetrik ECDSA shifrlash usuli yordamida yaratilgan bir juft kalit - ommaviy va shaxsiydir. Umumiy kalit mavjud va tranzaktsiyalarni amalga oshirishda hisob identifikatori sifatida ishlatiladi va shaxsiy kalit faqat egasi tomonidan saqlanadi, chunki u transfer operatsiyasini imzolash uchun ishlatiladi. Kripto valyutasining ishlashi uchun hech qanday shaxsiy ma'lumotlarni ko'rsatish talab qilinmaydi. Anonimlikning yuqori darajasi o'z shaxsini oshkor qilishni istamaganlar uchun

foydalidir, ammo hisobdan pul o'g'irlangan taqdirda uni qaytarishning nazariy usuli yo'q.

Ushbu moliyaviy mablag'lar kripto valyutasini qazib olish yo'li bilan yaratiladi (ang.kon-qazib olish), ya'ni. murakkab matematik muammolarni echish, natijada yangi axborot bloklari ochiladi. Kon-bu ma'lum bir shaxs pul shaklida mukofot olish imkoniyatiga ega bo'lishi uchun blokcheynda yangi bloklarni yaratishni amalga oshiradigan faoliyat sohasi. Biz mantiqiy xulosa qilishimiz mumkinki, kripto valyutasi qancha ko'p qazib olinsa, uning qiymati shunchalik oshadi, chunki qazib olish jarayoni tobora murakkablashib bormoqda. Bu kompyuter tomonidan hal qilinadigan noyob muammolar soni cheksiz emasligidan kelib chiqadi va bunday muammolar qanchalik ko'p hal qilinsa, yangilarini topish shunchalik qiyin bo'ladi.

Fiat pul bilan solishtirganda kriptovalyutalarning afzalliklari va kamchiliklari.Kripto valyutasining afzalliklari quyidagilardan iborat:

1. Ushbu valyutani soxtalashtirish mumkin emas, chunki u noyob kod tufayli ma'lum darajadagi himoyaga ega.

2. Kriptovalyutaning eng muhim afzalligi - bu hokimiyat yoki banklar tomonidan nazoratdan mustaqillikni ta'minlaydigan blokcheyn texnologiyasiga asoslangan markazsizlashtirish-hech kim hisoblarni muzlatib qo'yolmaydi yoki tegishli shaxsiy kalitlarsiz mablag'larga kirishni tashkil qila olmaydi. Blockchain texnologiyasi tufayli kripto valyutasi egalari ko'proq moliyaviy mustaqillikka, shu jumladan investitsiya imkoniyatlariga ega bo'ladilar. Aksincha, Fiat pullari va ularning muomalasi yuqoridagi organlar nazorati ostida bo'lib, bu hokimiyat tomonidan cheklovlar va manipulyatsiyalarga olib kelishi mumkin.

3. Kripto valyutasini investitsiya vositasi sifatida ishlatish imkoniyati. Dunyo bo'ylab ko'plab investitsiya fondlari va bank muassasalari bitcoins investitsiya.

4. Kripto valyutasi bir kishidan boshqasiga o'tkazilganda hech qanday vositachiga ega emas.

5. Kriptovalyutaning katta afzalligi anonimlikdir, chunki tranzaktsiyani amalga oshirish uchun kriptovalyuta egasining ismi va uning boshqa shaxsiy ma'lumotlari haqida ma'lumot talab qilinmaydi. Tangalarni boshqa foydalanuvchiga o'tkazish uchun hamyon manzilini va aktivlarga kirishning shaxsiy kalitlarini bilish kifoya. Fiat pullarining kamchiliklari anonimlikning yo'qligi, chunki hukumat va banklar tranzaktsiyalarga kirish huquqiga ega va foydalanuvchilarning moliyaviy operatsiyalarini kuzatishi va kuzatishi mumkin.

Kriptovalyutaga ega bo'lgan shaxs anonim bo'lib qoladi, bu esa pul o'tkazmasini tejashga imkon beradi, chunki bu shaxs hech qanday soliqqa tortilmaydi va muayyan harakatlarni amalga oshirish uchun to'lovlar minimal bo'lib qoladi.

5. Kripto valyutasining ma'lum miqdori bo'lgan elektron hamyonni hibsga olish mumkin emas va uning ma'lumotlari va miqdori tarkibini foydalanuvchidan boshqa hech kim bilib bo'lmaydi.

6. Ushbu valyuta bilan operatsiyalarning ko'p qirraliligi va yuqori tezligi. Fiat pullaridan farqli o'laroq, kripto valyutasi pul o'tkazmalarining yuqori tezligi va ularning arzonligi bilan ajralib turadi, chunki qo'llaniladigan texnologiyalar tranzaktsiyalarni vositachilar ishtirokisiz darhol va minimal to'lovlar bilan amalga oshirishga imkon beradi, chunki bu Fiat pul bilan sodir bo'ladi. Fiat pullarini o'tkazishda vositachilardan

(banklar, uchinchi tomon to'lov tizimlari va boshqalar) foydalanish operatsiyalar narxini sezilarli darajada oshiradi.

7. Kripto valyutasi Fiat pullariga nisbatan inflyatsiyaga nisbatan yuqori qarshilikka ega. Fiat pullari sezilarli inflyatsiyaga duchor bo'lishi mumkin: Fiat pullarining qadrsizlanishi va ularning sotib olish qobiliyatining pasayishi iqtisodiy inqirozlar, siyosiy beqarorlik va boshqalar tufayli Markaziy banklar tomonidan qo'shimcha pullarning chiqarilishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Kriptovalyutalarga kelsak, ba'zi kriptovalyutalar, masalan, Bitcoin, cheklangan taklifga ega bo'lib, ularni inflyatsiyaga nisbatan ancha chidamli qiladi va boshqa kriptovalyutalarga , masalan, ethereum kriptovalyutasiga, dunyodagi ikkinchi eng mashhur (Bitcoindan keyin) va cheksiz taklifga ega, tokenlarni yoqish tartibi qo'llaniladi, bu uning barqarorligini oshiradi inflyatsiyaga.

8. Kriptovalyuta foydalanuvchilarining moliyaviy vositalarga kirish imkoniyati. Kriptovalyutalar butun dunyo bo'ylab odamlar uchun mavjud: chunki ular asoslangan texnologiyalar moliyaviy operatsiyalarni amalga oshirish va bank xizmatlaridan foydalanish yoki foydalanish imkoniyatidan qat'i nazar, global iqtisodiyotda ishtirok etish imkonini beradi, bu an'anaviy moliyaviy vositalardan foydalanish imkoniyati cheklangan rivojlanayotgan mamlakatlar aholisi uchun ayniqsa muhimdir.

9. Kripto-valyutalar moliyaviy sohada yangi texnologik echimlar va innovatsiyalarni rivojlantirish uchun platformani taqdim etadi. Blockchain texnologiyasi sizga moliyaviy xizmatlar, investitsiyalar va aktivlarni boshqarish uchun yangi imkoniyatlar ochadigan aqlli shartnomalar, markazlashtirilmagan dasturlar va boshqa vositalarni yaratish va ulardan foydalanish imkonini beradi.

10. Xarid qilish qobiliyatini oshirish. Dunyo bo'ylab kripto valyutasi bilan to'lashingiz mumkin bo'lgan savdo nuqtalari soni ko'paymoqda.

11. Kriptovalyutadan daromad olish vositasi sifatida, moliyaviy aktivlar sifatida foydalanish.

Yuqoridagi ijobiy fazilatlar bizga kripto valyutasining katta kelajagi borligini ko'rsatadi. Kriptovalyutalar moliyaviy tizimni o'zgartirish, moliyaviy xizmatlardan adolatli, erkin va global foydalanish imkoniyatini ta'minlash imkoniyatiga ega. [3].

Kripto valyutasi, har qanday pul birligi kabi, bir qator kamchiliklarga ega:

1. Kursning tez o'zgaruvchanligi.

Kriptovalyutalarning eng muhim kamchiligi ularning yuqori o'zgaruvchanligidir. Valyuta kurslari qisqa vaqt ichida sezilarli darajada o'zgarishi mumkin. Ushbu tebranishlarning natijasi investorlar va foydalanuvchilar uchun noaniqlik va xatarlardir. Aksincha, Fiat pullari barqarorroq va sezilarli tebranishlarga kamroq moyil.

- Kripto valyutasiga bo'lgan munosabat to'liq taqiq va jinoiy ta'qibdan tortib rasmiy tan olinishgacha. Kripto-valyutalar, to'lov vositasi sifatida, dunyoning barcha mamlakatlarida qonuniy to'lov vositasi sifatida tan olingan Fiat pullaridan farqli o'laroq, haqiqiy dunyoda cheklangan qabul qilinadi. Shu bilan birga, kripto valyutasi qonuniy to'lov vositasi sifatida tan olingan mamlakatlar bilan bir qatorda (Avstraliya, Germaniya, Kanada, AQSh, Yaponiya, Shveytsariya va boshqalar) dunyoda Bitcoin va boshqa kripto-valyutalar butunlay taqiqlangan mamlakatlar (Jazoir, Bangladesh, Boliviya, Hindiston, Marokash va boshqalar) mavjud. Ba'zi mamlakatlarda (shu

jumladan Rossiyada) hukumat kriptovalyutalardan foydalanish imkoniyatlarini cheklaydi. Rossiyada "raqamli moliyaviy aktivlar, raqamli valyuta va Rossiya Federatsiyasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risida" 2020 yil 31 iyuldagi 259-f-sonli Federal qonunida kriptovalyutalar Rossiya federatsiyasi va boshqa davlatlarning pul birligi emasligi aniqlangan, ammo ular to'lov yoki investitsiya sifatida ishlatilishi mumkin. Rossiya Federatsiyasining ko'plab tadbirkorlari uchun kripto valyutasi bilan to'lash xalqaro to'lov tizimlarining sanktsiyalari va cheklovlari sharoitida chet eldan to'lovlarni qabul qilishning asosiy usuliga aylandi. Ammo, to'lov vositasi sifatida, 259-sonli federal qonunga muvofiq, Rossiya federatsiyasi hududida tovarlar, ishlar, xizmatlar uchun to'lov sifatida kriptovalyutadan foydalanish taqiqlanadi [4].

- kriptovalyutalardan foydalanish virtual aktivlar sohasida ma'lum ta'limni talab qiladi. Fiat pullari ko'proq tushunarli va ko'pchilik odamlar foydalanishi mumkin. Ko'p odamlar kriptovalyutalardan foydalanishning texnik jihatlari bilan tanish emaslar, bu esa kriptovalyutalarni keng qabul qilish va ulardan foydalanish uchun ma'lum to'siqlarni keltirib chiqaradi.

- xavfsizlik sohasida tahdidlar mavjud. Kriptovalyutalarda qo'llaniladigan kriptografik tamoyillar yuqori darajadagi xavfsizlikni ta'minlasa-da, kriptovalyutalar hali ham bu sohada zaiflikka ega. Xakerlar o'z sa'y-harakatlarini hamyonlardan kriptovalyutalarni o'g'irlash yoki kriptovalyuta birjalariga hujum qilish uchun yo'naltirishlari mumkin. Agar shaxsiy kalit yo'qolsa yoki hamyonga kirish imkoni bo'lsa, kriptovalyutalarni tiklash mumkin emas, bu ularni odatda huquqiy va bank xavfsizligi choralari bilan himoyalangan Fiat pullaridan ajratib turadi.

- Ekologik iz. Kriptovalyutalar tranzaktsiyalarni qazib olish va qayta ishlash uchun katta miqdorda energiya talab qiladi. Bu ularning ekologik ta'siri haqida tashvishlanishning sababi bo'lishi mumkin, ayniqsa atrof-muhit barqarorligi tobora muhim muammoga aylanib borayotgan sharoitlarda. Kriptovalyutalarning yuqoridagi afzalliklari va kamchiliklari texnologiya rivojlanishi va kriptovalyutalardan foydalanish shartlari o'zgarishi bilan o'zgarishi mumkin.

Fiat pul va kripto valyutalarini taqqoslash murakkab va ko'p qirrali masala. Fiat pullari va kriptovalyutalar o'rtasidagi tanlov foydalanuvchi hal qilishga tayyor bo'lgan individual ehtiyojlar, imtiyozlar va xavflarga bog'liq. Ikkala turdagi valyutalar ham afzallik va cheklovlarga ega va bu sohada yanada rivojlanish barqaror va samarali moliyaviy tizimni yaratish uchun innovatsiyalar, xavfsizlik va tartibga solish o'rtasidagi muvozanatni o'z ichiga oladi.

Albatta, kripto valyutasi rivojlanishda davom etmoqda. Ushbu turdagi valyutadan foydalanadigan shaxslar soni har yili o'sib bormoqda va bu jahon iqtisodiyotiga ta'sir ko'rsatmoqda. Ko'zni qamashtiradigan birinchi narsa: jismoniy va yuridik shaxslar axborot valyutasidan narsalar, tovarlar va xizmatlar uchun to'lov sifatida foydalana olmaydilar. Shunday qilib, valyutadan foydalanish doirasi jiddiy ravishda kamayib bormoqda, bu yuqoridagi foydalanuvchilar uchun noqulay. Ammo kripto valyutasi ma'lum shartlar bajarilganda investitsiya yoki hatto to'lov vositasiga aylanadi. Ushbu qonun loyihasida kripto valyutasiga taqiq yo'q, ya'ni u turli xil huquqiy jarayonlarda paydo bo'lishi mumkin.

Shunday qilib, tez orada raqamli pul yangi valyuta tizimiga berilgan deb qabul qilinadigan vaqt kelishi mumkin. Kriptovalyutalarning barcha afzalliklari va kamchiliklari bilan ular qolish va dunyoni o'zgartirish uchun kelganliklari aniq.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Jukov E. F. pul va kreditning umumiy nazariyasi. Nashr. Birlik, M.: 1998 Yil
2. Korchagina K. O. Rossiyadagi kripto valyutasi. Kriptovalyutalarning Rossiya iqtisodiyotiga ta'siri / / samara davlat iqtisodiyot universitetining yosh olimlar Byulleteni. 2022. № 1 (45). 63-66-betlar.
3. Batishcheva G. A., Xan V. D. kripto valyutasi va Fiat pullaridan foydalanishning muammolari va afzalliklari va kripto valyutasi kursini bashorat qilish.
4. 31.07.2020 yildagi 259-FZ-sonli federal qonun (2022 yil 14 iyuldagi tahrirda) "raqamli moliyaviy aktivlar, raqamli valyuta va Rossiya Federatsiyasining ayrim qonun hujjatlariga o'zgartishlar kiritish to'g'risida" (o'zgartirish bilan). va dol., 11.01.2023 yildan kuchga kirdi).

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA DAVLAT MULKNI XUSUSIYLASHTIRISHNI RIVOJLANTIRISH VA UNING IQTISODIY SAMARASI

Meliboyev Ibroxim Mavlon o‘g‘li,
Xusenov Muxammadali Murodillo o‘g‘li
Samarqand Davlat universiteti Urgut Filiali

Annotatsiya: Ushbu maqolada xususiy mulkchilikni bozor iqtisodiyoti tizimda tutgan o’rni, iqtisodiyotda xususiy mulkchilik sektorini kengaytirish sabablari,

Kalit so‘zlar: Raqamli iqtisodiyot, Davlat Mulki, xususiy mulk, Davlat byudjeti, Ishsizlik, Inflyatsiya, aksiya, obligatsiyalar. Qarz shifti.

Kirish:

Har bir davrda va makonda amal qilayotgan iqtisodiy munosabatlar majmuasi iqtisodiyotni tashkil qilish shakllari, xo'jalik mexanizmi va iqtisodiy muassasalar bilan birgalikda iqtisodiy tizimni tashkil qiladi. Iqtisodiy tizimlar 3 turga bo’linadi: a’nanaviy iqtisodiyot, ma’muriy-buyruqbozlik iqtisodiyoti, bozor iqtisodiyoti.

An'anaviy iqtisodiyot – deyarli hamma mamlakatlar bosib o'tgan tarixiy tizimdir. U hozirgi davrda ham ba'zi iqtisodiy jihatdan past rivojlangan mamlakatlarda mavjud bo'lib, ularda urf-odatlar, udumlarga, an'analarga asoslangan iqtisodiyjarayonlar orqali amal qiladi. An'anaviy iqtisodiyotda natural yoki mayda tovarxo'jaligi hukmron bo'ladi. Bu yerda ishlab chiqarish, ayirboshlash, daromadlarni taqsimlash vaqti-vaqti bilan o'rnatiladigan urf-odatlarga asoslanadi.

Bozor iqtisodiyotiga qarama-qarshi tizim ma'muriy-buyruqbozlik iqtisodiyoti hisoblanadi. Bu tizim amalda barcha moddiy resurslarga ijtimoiy, aniqrog'i, davlat mulkchiligining hukmronligi va ma'muriy organlar tomonidan iqtisodiy qarorlarning markazlashgan tartibda qabul qilinishi bilan tavsiflanadi. Foydalanadigan resurslarning